

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP

Zienswijze begroting
2026 Aqualysis

PROGRAMMA

Voldoende en gezond
water

PORTEFEUILLEHOUDER

J. Caris

Het Algemeen Bestuur besluit

1. De zienswijze op Ontwerpbegroting 2026 van Aqualysis in te dienen waarin Zuiderzeeland aangeeft akkoord te gaan met begroting.
2. De begroting van het programma Voldoende en gezond water in 2025 te verhogen met € 150.000;
3. Vanaf 2026 de financiële consequenties binnen het programma Voldoende en gezond water mee te nemen in de begroting en meerjarenraming (2026: € 72.493; 2027: € 83.843; 2028: - € 77.374; 2029: € 116.037 2030: € 143.195)
4. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 Aqualysis.

Korte samenvatting

Aqualysis is sinds 1 januari 2014 het gemeenschappelijke waterlaboratorium voor de waterschappen Drents-Overijsselse Delta, Vechtstromen, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland.

Het bestuur van Aqualysis heeft op 17 april 2025 de Jaarrekening 2024 en de Ontwerpbegroting 2026, inclusief de meerjarenraming 2027-2030 vastgesteld.

Het bestuur van Aqualysis kan pas de begroting vaststellen nadat de deelnemende waterschappen (algemeen besturen van de 5 waterschappen) gelegenheid hebben gehad hun zienswijze kenbaar te maken. Aqualysis heeft de waterschappen uitgenodigd uiterlijk 10 juli 2025 een zienswijze op de Ontwerpbegroting 2025 in te brengen. Voorgesteld om in de zienswijze het bestuur van Aqualysis positief te adviseren over de ontwerpbegroting 2026 inclusief de meerjarenraming 2027-2030 en de financiële consequenties in de lopende begroting en meerjarenraming van Zuiderzeeland mee te nemen.

De jaarstukken 2024 heeft Aqualysis ter kennisgeving aangeboden. Aqualysis heeft het boekjaar 2024 afgesloten met een positief resultaat van € 100.429. Dit resultaat zal worden verrekend met de deelnemende waterschappen op basis van de afgenomen diensten. Waterschap Zuiderzeeland heeft meer extra productie afgenomen en heeft daardoor € 79.964 hogere bijdrage dan begroot voor 2024. In de jaarrekening 2024 van Zuiderzeeland is rekening gehouden met deze hogere kosten.

Relevante kaders

Artikel 61 van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Artikel 21-24 van de Gemeenschappelijke Regeling Aqualysis

Lelystad, 20 mei 2025

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

De gemeenschappelijke regeling Aqualysis is de uitvoeringsorganisatie van de vijf deelnemende waterschappen (Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel, Vallei en Veluwe, Vechtstromen en Zuiderzeeland) op het gebied van chemisch en biologisch laboratoriumonderzoek. De heer Caris is namens Waterschap Zuiderzeeland lid van het bestuur van Aqualysis.

De samenwerking rond het laboratorium Aqualysis is er om continuïteit, kwaliteit en kennis over chemische en biologische analyses voor de deelnemende waterschappen te verzorgen. Aqualysis voert als geaccrediteerd laboratorium het onderzoek uit dat de deelnemende waterschappen nodig hebben voor de uitvoering van de waterschapstaken, zoals controle zuiveringsproces, milieutoezicht en handhaving en controle waterkwaliteit, zwemwater en baggerspecie.

Volgens de afspraken uit de gemeenschappelijke regeling biedt het bestuur van Aqualysis de ontwerpbegroting 2026 aan. Het Algemeen Bestuur van het waterschap wordt gevraagd hiervan kennis te nemen en te reageren met een zienswijze. Het bestuur van Aqualysis heeft de Jaarrekening 2024 vastgesteld. Deze is aan de deelnemende waterschappen aangeboden ter kennisgeving en verantwoording van de uitgevoerde werkzaamheden.

Beoogd effect

Instemmen met de zienswijze en de daarmee benodigde financiële bijdrage mee te nemen in eigen meerjarenraming betekent dat Zuiderzeeland de samenwerking in de GR Aqualysis kan effectueren. Hierdoor is Zuiderzeeland in staat om goede en betrouwbare informatie over de waterkwaliteit (van afvalwater, oppervlaktewater, waterbodems en bedrijven) te verkrijgen en om haar doelen rond schoon water te realiseren.

Onderbouwing beslispunten

1.1. Vaststelling van Ontwerpbegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030 ligt bij het bestuur van GR Aqualysis. Via de zienswijze geeft Zuiderzeeland aan dat zij positief adviseert over de vaststelling van de begroting.

Op 17 april 2025 heeft het bestuur van Aqualysis de Ontwerpbegroting 2026 en Meerjarenbegroting 2027-2029 vastgesteld.

Op basis van de wet gemeenschappelijke regelingen en de GR Aqualysis zijn de deelnemende waterschappen uitgenodigd om binnen 12 weken (uiterlijk 10 juli 2025) een zienswijze op de ontwerpbegroting te geven.

Naast Zuiderzeeland zullen ook de algemeen besturen van de overige 4 waterschappen in de regeling een afweging maken om een reactie/ zienswijze in te dienen. Na ontvangst van de zienswijzen is het bestuur van Aqualysis voornemens, met medeneming van de zienswijzen, de begroting 2026 op 11 september 2025 vast te stellen.

In de vergadering van 6 maart 2025 heeft het bestuur van Aqualysis de kadernota 2026 vastgesteld en aan de besturen van de deelnemende waterschappen en als onderbouwing van de uitgangspunten van de ontwerpbegroting 2026 ter kennisgeving aan de deelnemende besturen aangeboden. Het college heeft geconstateerd dat de ontwerpbegroting 2026 een herkenbare uitwerking is van de kadernota 2026.

Door het indienen van een zienswijze op de begroting maken wij aan Aqualysis kenbaar dat wij kunnen instemmen met de gepresenteerde begroting beoordelen en hoe wij aankijken tegen de ontwikkelingen bij Aqualysis en tegen de samenwerking in de GR.

2.1 In de ontwerpbegroting 2026 zit een verandering door wijziging van de bijdrageregeling Aqualysis. Dit heeft een financieel effect voor de bijdrage van Zuiderzeeland over het begrotingsjaar 2025 (en de jaren daarna). Hiervoor is een wijziging noodzakelijk in de lopende begroting.

De in de begrotingen gepresenteerde verdeling van de kosten over de waterschappen is gebaseerd op een nieuwe bijdrageverordening. Deze nieuwe

bijdrageregeling is in december 2024 door het bestuur van Aqualysis vastgesteld en zal bij de eindafrekening over 2025 voor het eerst gebruikt worden. Aqualysis doet hierover een mededeling bij de aanbidding van de jaarstukken 2024 (bijlage D).

In de nieuwe bijdrageregeling worden de kosten worden verdeeld op de verhouding van de afnamen van basis- (taken die door alle deelnemers worden afgenomen en plustaken (taken die aanvullend niet door deelnemers worden afgenomen). In deze nieuwe verdeling worden de instandhoudingskosten toegerekend naar de verdeling van de basistaken. Omdat Zuiderzeeland bijna geen plustaken afneemt gaan de kosten voor Zuiderzeeland toenemen. Begin dit jaar is een doorrekening voor de waterschappen gemaakt gebaseerd op de basis van de vastgestelde begroting 2025. Voor Zuiderzeeland kwam hieruit dat de bijdrage € 150.000, -- hoger ligt. Deze wijziging in de kosten kan niet worden opgevangen in de lopende begroting en maakt een begrotingswijziging noodzakelijk. (zie ook begrotingswijziging)

3.1 De ontwerpbegroting 2026 (en het meerjarenperspectief) stijgt ten opzichte van de voorgaande begrotingen. De bijdrage van Zuiderzeeland stijgt in de periode 2026 t/m 2028 met gemiddeld € 267.321 (13%). Deze toename kan niet volledig binnen de bestaande budgetten worden opgevangen.

De ontwerpbegroting 2026 (met het meerjarenperspectief 2026-2030) hebben financiële consequenties. De bijdrage van Waterschap Zuiderzeeland aan de gemeenschappelijke regeling stijgt.

In onderstaande tabel zijn de veranderingen afgezet tegen de voorgaande begroting 2025 en meerjarenbegroting 2026-2028. Het meerjarenperspectief bevat t.o.v. de voorgaande raming 1 jaar meer.

Onder de kop financiën (en capaciteit) is uitgewerkt wat de kostenstijging voor een effect heeft op eigen begroting en meerjarenraming.

Meerjarenperspectief (2026-2030) van het aandeel van Waterschap Zuiderzeeland aan begroting Aqualysis

	2026	2027	2028	2029	2030
bron:	Ontwerp begroting 2026-2030				
begroting Aqualysis ¹	€ 13.239.000	€ 13.736.000	€ 13.707.593	€ 14.749.000	€ 15.274.000
bron: MJB Aqualysis 2025-2028	€ 12.184.000	€ 12.666.000	€ 13.162.000		
productie begroot waterschappen (productie-punten)	4.749.215	4.641.000	4.641.500	4.743.000	4.629.000
bron: MJB Aqualysis 2025-2028	4.130.000	4.104.000	4.079.000		
¹ programmabegroting Aqualysis, exclusief programma NRS' inclusief innovatie					
geprognosticeerde productie ZZL (ILOWpunten)	739000	720000	720000	757500	707500
bron: MJB Aqualysis 2025-2028 (+forecast 2025)	662500	662500	662500		
Bijdrage ZZL chemie/biologie	€ 2.235.866	€ 2.337.203	€ 2.268.879	€ 2.462.290	€ 2.489.448
Bijdrage ZZL Innovatie	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Totale bijdrage ZZL (euro's)	€ 2.275.866	€ 2.377.203	€ 2.308.879	€ 2.502.290	€ 2.529.448
bron: MJB Aqualysis 2025-2028	€ 1.962.373	€ 2.052.360	€ 2.145.253		
stijging bijdrage tov voorgaande begroting	€ 313.493	€ 324.843	€ 163.626		
Totale bijdrage ZZL (%)	17,2%	17,3%	16,8%	17,0%	16,6%
bijdrage ZZL (%) MJB Aqualysis 2025-2028	16,0%	16,1%	16,2%		
verschil als gevolg van aandeel ZZL (onderzoeksomvang)	€ 27.097	€ 28.678	€ 14.864		
verschil als gevolg van verandering bijdrageregeling	€ 129.536	€ 127.955	€ 60.136		
verschil als gevolg autonome ontwikkeling (inflatie/CAO)	€ 51.000	€ 51.000	€ 51.000		
verschil als gevolg overige ontwikkelingen Aqualysis	€ 105.860	€ 117.210	€ 37.626		

In de tabel is te zien dat de toename in de bijdrage varieert van € 313.493 in 2026 tot € 163.626 in 2026. De verandering per individueel deelnemend waterschap is afhankelijk het effect dat de nieuwe bijdrageregeling heeft (o.a. de verdeling tussen basis en plustaken per waterschap) en de mutaties die in de onderzoeksomvang zijn aangebracht door een individueel waterschap.

waterschap	2026	MJB 2026-2028	verschil
Vechstroken	€ 3.335.603	€ 3.133.831	€ 201.772
Vallei en Veluwe	€ 2.342.928	€ 2.135.647	€ 207.281
Rijn en IJssel	€ 2.190.440	€ 1.624.949	€ 565.491
Zuiderzeeland	€ 2.235.866	€ 1.922.373	€ 313.493
WDOD	€ 2.934.163	€ 3.167.200	€ -233.037
totaal waterschappen	€ 13.039.000	€ 11.984.000	€ 1.055.000

De verandering in de bijdrage van Zuiderzeeland aan Aqualysis is uitgesplitst naar verandering in de bijdrageregeling (gaat al in bij de kostenafrekening over 2025, zie punt 2.1) verandering in de vraag (stijgende onderzoeksvraag) vanuit Zuiderzeeland, veranderingen door autonome ontwikkeling (inflatie en CAO-ontwikkelingen) en andere verandering binnen Aqualysis. Hierbij wordt duidelijk dat ongeveer 50% komen uit verandering buiten Aqualysis (wijziging bijdrageregeling, aanpassingen meetvraag) en 50% door ontwikkelingen binnen Aqualysis (en hiervan is 1/3 deel door autonome ontwikkeling).

De begroting 2026 (en meerjarenraming 2027-2030) op hoofdlijnen:

- In de Ontwerpbegroting 2026 is rekening gehouden met de toenemende meetvraag vanuit Zuiderzeeland en de andere waterschappen. Ten opzichte het meerjarenperspectief van vorig jaar is de meetvraag (in 2026) met 620.000 ILOW-punten¹ gestegen. In deze productie is de meetvraag vanuit basis- en plustaken gesommeerd. Ook het meerjarenperspectief (meetvraag 2027-2030) ligt 500.000+ ILOW-punten hoger dan het vorig jaar afgegeven onderzoekprognose.
- Prognose onderzoeksomvang 2026 Zuiderzeeland is verhoogd t.o.v. vorig jaar afgegeven prognose. Het aandeel projectmatig onderzoek (en daarin omvangrijkere /complexere analyses) neemt toe [realisatie 2024 met nieuwe onderzoeksdoelen was uitgangspunt voor deze nieuwe opgave]. Procentueel verandert het aandeel van Zuiderzeeland (t.o.v. de andere waterschappen). In de MJB 2026-2028 was ons aandeel 16,0 %, nu wordt dit 17,2%
- Totaal begroting van Aqualysis stijgt in 2026 van € 13.424.325 (MJB2026-2028) naar € 14.979.800.
- De bijdrage van de deelnemers in 2026 neemt toe met circa € 1,05 miljoen naar € 13,2 miljoen. Dit is een stijging van 8%. Globaal valt deze verandering uiteen in:
 - *Aanpassing aan de vraag van de waterschappen*
 - Productielijn e-DNA inrichten (structureel € 240.000).
 - Aanpassing productie-personeelsformatie (structureel € 480.000)
 - *Verstevingingen van organisatie/ robuuste inrichting/ nieuw inzicht*
 - Team hydrobiologie robuust inrichten (eenmalig € 127.000)
 - Inrichting personeels- en salaris-adm. (eenmalig € 125.000)
 - Energiekosten, (structureel € 28.000).
- Om de stijgende en structurele meetvraag vanuit de waterschappen te kunnen voldoen is het personeelbestand met 5 fte (1fte monsterneming/klantenservice, 2fte chemie, 2fte hydrobiologie) verhoogd. Daar staat tegenover dat op de post inhuur en uitbesteding kosten lager worden. De salariskosten nemen met 3% toe als gevolg van de CAO-afspraken.

¹ De ILOW-punt systematiek is in het leven geroepen door ILOW (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders) en dient als rekeneenheid om de werkbelasting van een laboratorium te kunnen weergeven. Elke analyse/ handeling die op het laboratorium wordt uitgevoerd, is gekoppeld aan een aantal ILOW-punten. Aan een simpele analyse wordt 2 punten toegekend terwijl een uitgebreide analyse voor b.v. 150 punten staat.

- Aqualysis komt in de begroting investeringen in e-DNA laboratorium (o.a. aanpassing huisvesting), nieuwe meettechniek (Hoge Resolutie massaspectrometrie (HRMS), inrichting personeels- en salarisadministratie, vervanging van de laboratoriumvloer en doorontwikkeling van het nieuwe laboratorium informatiesysteem (LIMS)

Voorgesteld wordt de ontwerp programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027 - 2030 Aqualysis te verwerken in de meerjarenbegroting 2026 – 2030 van Zuiderzeeland. Onder de kop financiën is uitgewerkt wat de kostenstijging voor een effect heeft op eigen meerjarenraming.

2.2 De jaarstukken worden door het bestuur van Aqualysis als verantwoording en kennisgeving van behaalde resultaten toegestuurd. Het jaar 2024 wordt financieel afgesloten met een positief resultaat van € 100.429. Vanuit Waterschap Zuiderzeeland is er over 2024 een aanvullende bijdrage nodig van € 79.964.

Het jaar 2024 wordt financieel afgesloten, na onttrekking van een bestemmingsreserve, met een positief resultaat van € 100.429. Aqualysis heeft een bestemmingreserve ingesteld om een hogere productieomvang te kunnen realiseren dan eerder begroot. De waterschappen hebben aangegeven tot nieuwe inzichten over de verwachte productie in 2025 te komen (die hoger ligt dan de al vastgestelde begroting 2025).

Aqualysis realiseert een positief financieel resultaat, terwijl het aantal gerealiseerde productiepunten voor de waterschappen 0,3 miljoen (16%) hoger lag dan begroot. De totale gerealiseerde productie in het jaar 2024 is 8% hoger uitgekomen dan begroot. De productie over 2024 is 4% lager uitgekomen dan de productie van 2023. Hiermee lag de (laboratorium-)productie wederom op een hoog niveau, zeker omdat 2023 een KRW-jaar was waar de waterschappen extra onderzoek vragen. Aqualysis heeft ook een aantal grote projecten voor collega laboratoria uitgevoerd.

Waterschap	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	% Realisatie t.o.v Begroot	% Realisatie t.o.v 2023
Vechtstromen	1.131.710	1.040.000	1.121.182	107,8%	99,1%
Vallei en Veluwe	727.524	670.000	757.545	113,1%	104,1%
Rijn en IJssel	676.263	540.000	843.456	156,2%	124,7%
Zuiderzeeland	802.689	620.000	765.161	123,4%	95,3%
Drents Overijsselse Delta	1.150.622	1.021.500	1.033.680	101,2%	89,8%
TOTAAL PRODUCTIE REGULIER	4.488.808	3.891.500	4.521.024	116,2%	100,7%
Derden	207.405	244.364	332.477	136,1%	160,3%
Programma NRS	541.962	505.976	189.243	37,4%	34,9%
TOTAAL PRODUCTIE	5.238.175	4.641.840	5.042.744	108,6%	96,3%

Het aandeel van Zuiderzeeland op basis van de gerealiseerde onderzoeksomvang (16,9%) was hoger is dan vooraf geprognosticeerd (16,5%). Deze hogere productie wordt veroorzaakt door:

- Extra waterbodemonderzoek in stedelijk gebied (vooruitlopend op baggerprogramma stedelijk gebied)
- Extra waterbodemonderzoek creosootverwijdering (intensiever dan voorzien)
- Extra waterbodemonderzoek en PFAS-onderzoek Meerkoetentocht
- Controle op lozingen extra parameters TOC en N-tot (i.v.m. nieuwe heffingsformule per 2026)
- Monsternamen in zomerhalfjaar, opvang zomerpiek
- Zeer Zorgwekkende stoffen onderzoek (Awzi Almere)

Zuiderzeeland (en Rijn & IJssel) moeten over 2024 een aanvullende betaling doen, voor Zuiderzeeland bedraagt deze € 79.964.

Alternatief

Het inbrengen van een zienswijze is een mogelijkheid waar het waterschap ook van af kan zien. Zonder zienswijze zal Aqualysis ervan uitgaan dat Zuiderzeeland akkoord gaat met de ontwerp-begroting. Zonder zienswijze geeft Zuiderzeeland niet aan hoe zij aankijkt tegen de ontwikkelingen bij Aqualysis.

Risico's en kanttekeningen

Volgens artikel 21, lid 2 van de gemeenschappelijke regeling Aqualysis moet de ontwerpbegroting ter inzage worden gelegd. Van de ter inzagelegging en de verkrijgbaar stelling is een openbare kennisgeving gedaan. Als er externe zienswijzen zijn ingebracht wordt dit voorafgaand aan de vergadering kenbaar gemaakt.

Financiën en capaciteit

De ontwerpbegroting 2026 en meerjarenperspectief 2027-2029 heeft financiële consequenties aangezien onze bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling stijgt.

In onderstaand overzicht is de ontwerpbegroting 2026 (en het meerjarenperspectief) weergegeven en afgezet tegen de aanwezige budgetten in de Begroting en Meerjarenraming (B&MR) van Zuiderzeeland.

In de ontwerpbegroting 2026 - 2030 van Aqualysis stijgt de bijdrage van Zuiderzeeland van afgerond € 2.276.000 naar iets meer dan € 2.529.000.

Bijdrage van Waterschap Zuiderzeeland aan Aqualysis 2026-2030, verschillende dekkingsbronnen en financiële consequenties

bijdragen en budget	2026	2027	2028	2029	2030
Bijdrage ZZL aan Aqualysis	€ 2.275.866	€ 2.377.203	€ 2.308.879	€ 2.502.290	€ 2.529.448
Budget in B&MR Zuiderzeeland	€ 1.962.373	€ 2.052.360	€ 2.145.253	€ 2.145.253	€ 2.145.253
Verschil (tekort) benodigd en huidig budget	€ 313.493	€ 324.843	€ 163.626	€ 357.037	€ 384.195
Dekkingsbronnen					
Inflatie in 2026-2028	€ 51.000	€ 51.000	€ 51.000	€ 51.000	€ 51.000
begrotingwijziging obv verandering bijdrageregeling	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
eenmalige interne bronnen	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Benodigde aanvullende dekking	€ 72.493	€ 83.843	€ -77.374	€ 116.037	€ 143.195

Er is bekeken welke alternatieve dekkingsbronnen er zijn om het verschil tussen benodigde en bestaande budgetten te dekken.

- Een deel van de stijging van de kosten bij Aqualysis is toe te rekenen aan inflatie/autonome ontwikkeling. De door Aqualysis gehanteerde indexcijfers verschillen niet van de binnen Waterschap Zuiderzeeland gehanteerde cijfers. Voor de inflatie zal indien nodig in het betreffende jaar een beroep gedaan worden op de centraal begrootte inflatieruimte.
- Verder is een bedrag opgenomen voor inkomsten vanuit samenwerkingsprojecten. In samenwerkingsprojecten wordt door Zuiderzeeland het laboratoriumonderzoek ingebracht. Dit onderzoek wordt dan ondergebracht bij Aqualysis en wordt meegenomen in de productie/afrekening met Aqualysis. Waterschap Zuiderzeeland verstuurt vervolgens een rekening aan de samenwerkingspartner ter dekking van deze laboratoriumkosten. Er is rekening gehouden dat we op deze wijze in de periode 2026-2030 € 40.000 gedekt krijgen.

Uiteindelijk kan de benodigde bijdrage aan Aqualysis niet in de gehele periode worden opgevangen in de beschikbare budgetten. Alleen voor het jaar 2028 zijn er voldoende middelen voorhanden. Om die reden is het voorstel voor de periode 2026-2030 in het programma Voldoende en gezond water aan te passen (2026: € 72.493; 2027: € 83.843; 2028: - € 77.374; 2029: € 116.037 2030: € 143.195).

Begrotingswijziging

In bovenstaande meerjarenperspectief is een begrotingswijziging 2025 als regel meegenomen. Deze wijziging is gebaseerd op de prognose van de effecten van een nieuwe bijdrageregeling en leidt tot een begrotingswijziging van € 150.000, -- binnen het programma Voldoend en gezond water.

De aanvullende bijdrage over 2024 (uit de jaarstukken 2024) is meegenomen in de jaarrekening 2024 van Zuiderzeeland.

Communicatie

Er is geen specifieke communicatie over de jaarrekening Aqualysis 2024 en ontwerpbegroting Aqualysis 2026 voorzien.

Bijlagen

- a. Conceptbrief zienswijze Zuiderzeeland op ontwerpbegroting 2026
- b. Aanbiedingsbrief ontwerpbegroting 2026 Aqualysis
- c. Ontwerpbegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030 GR Aqualysis
- d. Aanbiedingsbrief jaarstukken 2024 Aqualysis
- e. Jaarstukken 2024 GR Aqualysis (incl. accountantsverklaring)